

PAULINA WOŚ

O powództwie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w sprawach alimentacyjnych – Glosa krytyczna do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2021 r., w sprawie o sygnaturze akt: I CSKP 55/21

On the Action for Nullification of the Enforceable Title in Alimony Cases. A Critical Commentary on the Decision of the Supreme Court of June 10, 2021, in the Case with Docket Number: I CSKP 55/21

Abstract

The subject of this paper is the judgment of the Supreme Court – Resolution of the Supreme Court – Civil Chamber dated June 10, 2021 (case reference: I CSKP 55/21), in which the Supreme Court expressed the view that all cases concerning alimony, including those in which the debtor disputes the existence of an alimony obligation within a motion to set aside the enforceable title, must be considered as alimony cases within the meaning of Article 3982 § 2 point 1 of the Civil Procedure Code. The purpose of this analysis is to examine the judgment of the Supreme Court and to show that, in the light of the existing legal provisions, the Supreme Court's position is too broad, since actions to set aside an enforceable title for alimony cannot be classified as alimony cases in which an appeal in cassation is inadmissible.

SŁOWA KLUCZOWE: powództwo opozycyjne, skarga kasacyjna, sprawy o alimenty, powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

KEYWORDS: opposition lawsuit, cassation appeal, alimony cases, motion to set aside the enforceable title

PAULINA WOŚ – doktor nauk prawnych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, ORCID – 0000-0002-8578-382X, e-mail: wos.paulina@op.pl

[HTTPS://DOI.ORG/10.36128/PRIW.V153.755](https://doi.org/10.36128/PRIW.V153.755)

Teza: Za sprawy o alimenty w rozumieniu art. 3982 § 2 pkt 1 k.p.c. muszą zostać uznane wszystkie sprawy dotyczące alimentów, a więc także te, w których dłużnik kwestionuje istnienie obowiązku alimentacyjnego, niezależnie od podejmowanych w tym celu środków obrony, nie wyłączając powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

1 | Wprowadzenie

Na wstępie należy zaznaczyć, że glosa ma charakter krytyczny, jej przedmiotem będzie analiza postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2021 r., wydanego w sprawie o sygn. akt IV CSKP 55/21. Rozważania Sądu Najwyższego zostaną uzupełnione omówieniem treści przepisu art. 840 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego, regulującego powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Następnie zostanie podjęta próba dokonania analizy i oceny stanowiska Sądu Najwyższego.

2 | Stan faktyczny sprawy

Strona powodowa wniosła powództwo o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych w postaci zaopatrzonych w klauzule wykonalności postanowień Sądu Okręgowego, wydanych w ramach postępowania zabezpieczającego w trakcie sprawy o rozwód, których przedmiotem było zobowiązanie do łożenia określonych kwot tytułem zaspokajania potrzeb rodziny. Wyrokiem z dnia 29 października 2018 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych w postaci zaopatrzonych w klauzule wykonalności postanowień Sądu Okręgowego. Wobec niezadowolenia z rozstrzygnięcia powód zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego do sądu drugiej instancji. Apelacja powoda od przedmiotowego wyroku została oddalona. Nie zgadzając się z takim rozstrzygnięciem powód zaskarżył w całości prawomocny wyrok Sadu Okręgowego skargą kasacyjną, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie do ponownego rozpoznania sądowi drugiej instancji. Strona pozwana wnosila o oddalenie skargi kasacyjnej.

3 | Rozważania prawne Sądu Najwyższego

Sąd Najwyższy uznał, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, w konsekwencji czego odrzucił ją^[1]. Podejmując decyzję o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej uczestnika do rozpoznania, Sąd Najwyższy stwierdził, że postępowanie zainicjowane powództwem opozycyjnym, o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, którym zasądzono roszczenie alimentacyjne, jest sprawą o alimenty w rozumieniu art. 3982 K.p.c., a zatem skarga kasacyjna od takiego orzeczenia nie przysługuje.

W uzasadnieniu głosowanego postanowienia podkreślono, że wyłączenie spraw o alimenty z kategorii spraw podlegających zaskarżeniu skargą kasacyjną dotyczy wszelkich postępowań dotyczących obowiązku dostarczania środków utrzymania, w tym obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny na podstawie art. 27 k.r.o. Nadto Sąd Najwyższy wyjaśnił, że za sprawy o alimenty w rozumieniu art. 3982 § 2 pkt 1 K.p.c. muszą zostać uznane wszystkie sprawy dotyczące alimentów, a więc także te, w których dłużnik kwestionuje istnienie obowiązku alimentacyjnego, niezależnie od podejmowanych w tym celu środków obrony, nie wyłączając powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Zdaniem Sądu Najwyższego za koniecznością przyjęcia takiej wykładni przemawia zasada równouprawnienia stron w procesie cywilnym. Skoro orzeczenie sądu drugiej instancji nie może zostać zweryfikowane na drodze postępowania kasacyjnego w sprawie, w której powodem jest wierzyciel alimentacyjny, trudna do uzasadnienia byłaby wykładnia otwierająca taką możliwość w postępowaniach, w których role procesowe ulegają odwróceniu. Końcowo Sąd Najwyższy skontestował, że ustawodawca w żaden sposób nie zawęził kategorii „spraw o alimenty”, w związku z czym uzasadnione jest uznanie za sprawę o alimenty także sprawy o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego stwierdzającego lub zabezpieczającego ten obowiązek^[2].

¹ Co ciekawe, skarga kasacyjna została odrzucona przez SN w składzie 3 sędziów, zatem po uprzednim jej przyjęciu do rozpoznania, które zgodnie z art. 39810 K.p.c. następuje na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego.

² Uzasadnienie postanowienia SN z dnia 10 czerwca 2021 r., IV CSKP 55/21, Lex nr 3214680.

4 | Sprawy o alimenty

Ustawodawca nie zdefiniował w Kodeksie postępowania cywilnego pojęcia „spraw o alimenty”. Co więcej, w ustawie, poza pojęciem „spraw o alimenty”, występują także takie pojęcia jak „roszczenia alimentacyjne” (art. 32 k.p.c.) czy „alimenty” (np. art. 17 pkt. 4, art. 333 § 1 pkt 1 K.p.c.). Niestety również w glosowanym orzeczeniu zabrakło podjęcia próby zdefiniowania pojęcia „sprawy o alimenty”, tak istotnego w kontekście właściwej wykładni art. 3982 § 2 pkt 1 K.p.c.

W doktrynie pojawiają się poglądy przemawiające zarówno za szeroką, jak i wąską interpretacją pojęcia „spraw o alimenty”, o którym mowa w art. 3982 § 2 pkt 1 K.p.c. Zdaniem Tadeusza Zembrzuskiego w omawianym pojęciu chodzi o alimenty zasądzone na podstawie przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Skarga kasacyjna jest, zdaniem autora, niedopuszczalna we wszystkich sprawach dotyczących środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania, których dostarczanie obciąża podmioty wskazane w ustawie^[3]. Jerzy Paszkowski uważa, że w „sprawach o alimenty” istotą sporu są ustalenia dotyczące prawa do otrzymywania świadczeń, jak też ich wysokość. Dotyczy to wszelkiego rodzaju spraw alimentacyjnych, tj. zarówno o zasądzenie alimentów, jak i ich obniżenie i ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, jak też, bez względu na krąg osób uprawnionych do dochodzenia alimentów bądź też zobowiązanych, do ich płacenia^[4]. Tadeusz Ereciński z kolei uważa, że sprawy, w których roszczenie jest dochodzone na podstawie art. 27 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ze względu na alimentacyjny charakter takiego roszczenia, należy kwalifikować jako sprawy o alimenty w rozumieniu art. 3982 K.p.c.^[5]. Za zdecydowanie wąską interpretacją pojęcia „spraw o alimenty”, o którym mowa w omawianym przepisie opowiedział się Tadeusz Wiśniewski, stwierdziwszy, że z uwagi na to, że art. 3982 K.p.c. jest normą wyjątkową, pojęcie spraw o alimenty użyte w tym przepisie

³ Tadeusz Zembrzuski w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 2, red. Andrzej Olaś (Legalis/el., 2023), art. 3982 K.p.c.

⁴ Jerzy Paszkowski w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Art. 1–45816, t. I, wyd. 2, red. Tomasz Szanciło (Legalis/el., 2023), art. 3982 K.p.c.

⁵ Tadeusz Ereciński w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. III, *Postępowanie rozpoznawcze*, wyd. 5, red. Tadeusz Ereciński, art. 3982 K.p.c., LEX/el. 2016.

należy interpretować ściśle, co oznacza, że należy przyjąć, że ustawodawca w art. 3982 § 2 pkt 1 K.p.c. miał na myśli alimenty *sensu stricto*[6].

5 | Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, które stało się bohaterem glosowanego orzeczenia, jest – obok powództwa o ustalenie nieistnienia należności oraz powództwa o umorzenie postępowania egzekucyjnego sądowego lub administracyjnego – rodzajem powództwa opozycyjnego, uregulowanego w art. 840 Kodeksu postępowania cywilnego^[7]. Powództwo to, uregulowane w części dotyczącej postępowania egzekucyjnego, służy obronie merytorycznej dłużnika^[8], której celem jest zwalczenie zasadności lub dopuszczalności egzekucji. Obrona podejmowana w drodze powództwa opozycyjnego służy zwalczaniu egzekucji materialnie nieuzasadnionej ze względu na wygaśnięcie lub brak zobowiązania, mimo istnienia sformalizowanej podstawy egzekucji^[9], jaką jest tytuł wykonawczy. W drodze tego powództwa dłużnik może żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo jego ograniczenia, odpowiednio do wskazanej przez niego podstawy swojego żądania, określonej w pkt. 1-3 art. 840 K.p.c.

⁶ Tadeusz Wiśniewski w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. II, Artykuły 367–505(39), red. Tadeusz Wiśniewski (LEX/el., 2021), art. 3982 K.p.c.; Tadeusz Wiśniewski, *Apelacja i kasacja. Nowe środki odwoławcze w postępowaniu cywilnym* (Warszawa: „Librata”, 1996), 136-137.

⁷ Olimpia Marcewicz w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do wybranych przepisów po nowelizacji 2019*, red. Andrzej Jakubecki (LEX/el., 2019), art. 840 K.p.c.

⁸ Monika Jobska, „Zażalenie na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności (art. 795 k.p.c.) a powództwo przeciwegzekucyjne z art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c. w przypadku poddania się przez dłużnika egzekucji wprost z aktu notarialnego” *Nowa Currenda*, nr 5 (2016): 124.

⁹ Arkadiusz Turczyn w: *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy). Komentarz.*, red. Olga Maria Piaskowska (Warszawa: Wolters Kluwer, 2022), 246.

Powództwo przeciwegzekucyjne jest procesowym środkiem obrony praw podmiotowych wynikających z przepisów prawa materialnego^[10]. Powództwo to, oparte na przyczynach materialnoprawnych wskazanych w pkt. 1-3 wskazanego przepisu, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze zbadania zasadności obowiązku objętego tym tytułem. Co istotne, celem postępowania zainicjowanego wniesieniem powództwa przeciwegzekucyjnego nie jest uchylenie postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności (temu służy instytucja zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności) a udaremnienie – trwale lub tymczasowo, w całości lub w części – możliwości przeprowadzenia jakiegokolwiek egzekucji na podstawie danego tytułu wykonawczego z tego powodu, że prowadzenie egzekucji wobec dłużnika na podstawie danego tytułu narusza jego prawa podmiotowe, wnikające z prawa materialnego^[11].

Powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności może być wytoczone od momentu po nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności do czasu wyegzekwowania przez wierzyciela świadczenia objętego tytułem wykonawczym w zakresie w jakim pokrywa się z zakresem żądania pozwu. Zatem wszczęcie postępowania przeciwegzekucyjnego po wyegzekwowaniu świadczenia jest niedopuszczalne – postępowanie przeciwegzekucyjne nie prowadzi do zwrotu wyegzekwowanego świadczenia^[12].

Podmiotem legitymowanym do wniesienia powództwa opozycyjnego jest dłużnik, ale także może to być jego małżonek (art. 840 § 1 pkt. 3 K.p.c.) oraz następcy prawni dłużnika, przeciwko którym została nadana klauzula wykonalności^[13] (spadkobiercy, wykonawca testamentu – art. 787-791 K.p.c.). Ponadto, legitymację posiadają także: kurator ustanowiony dla dłużnika, prokurator, organizacja pozarządowa, nabywca nieruchomości

¹⁰ Zbigniew Woźniak w: *Postępowanie egzekucyjne. Komornicy sądowi. Koszty egzekucyjne*, red. Jacek Gołaczyński (Warszawa: Wolters Kluwer, 2019), 259.

¹¹ Andrzej Ołaś w: *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian, t. I-II*, red. Tadeusz Zembrzusi (LEX/el., 2020), art. 840 K.p.c.; Robert Kulski w: *Kodeks postępowania cywilnego, t. IV, Komentarz. Art. 730-10951*, red. Andrzej Marciniak (Warszawa: C.H. Beck, 2020), art. 840 K.p.c., 757.

¹² Magdalena Wiankowska, „Obrona dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym w świetle art. 840 k.p.c.” *Nova Currenda*, nr 3 (2018): 18.

¹³ Andrzej Adamczuk w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany, t. II, Art. 478-1217*, wyd. 4, red. Małgorzata Manowska (Warszawa: Wolters Kluwer, 2021), art. 840 K.p.c., 1099.

nabytej już po zajęciu na podstawie art. 930 § 1 k.c.^[14]. Legitymowanym biernie jest wierzyciel.

Powództwo to wytacza się przed sąd rzeczowo właściwy, w którego okręgu prowadzi się egzekucję. Natomiast jeżeli egzekucja jeszcze nie została wszczęta – właściwy będzie sąd według przepisów o właściwości ogólnej (art. 843 K.p.c.). Właściwość miejscowa ma charakter właściwości wyłącznej^[15], zatem wykluczone jest ustanowienie sądu w drodze umowy prorogacyjnej^[16].

6 | Argumenty przemawiające za krytyczną oceną przyjętego przez SN stanowiska

Trudno zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w glosowanym orzeczeniu. W pierwszej kolejności należy wskazać, że powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności jest samoistnym i samodzielny powództwem o ukształtowanie^[17], ukierunkowanym na wydanie konstytutywnego wyroku. Zatem wniesienie pozwu a oparciu o przepis art. 840 K.p.c. wszczyna nowe, niezależne postępowanie rozpoznawcze w trybie procesowym, w ramach którego przedmiotem sporu jest wykonalność tytułu wykonawczego a nie zasadność obowiązku stwierdzonego tytułem wykonalności^[18]. Istotą tego powództwa stanowi zatem żądanie udzielenia ochrony dłużnikowi zwalczającemu wykonalność

¹⁴ Piotr Gil w: *Postępowanie cywilne*, t. II, *Postępowanie egzekucyjne, arbitrażowe i międzynarodowe*, red. Izabella Gil (Warszawa: Wolters Kluwer, 2021), 283.

¹⁵ Mariusz Śladkowski, „Powództwo o pozbawienie (ograniczenie) wykonalności tytułu wykonawczego a powództwo o obniżenie (ustalenie nieistnienia) obowiązku alimentacyjnego” *Monitor Prawniczy*, nr 9 (2016): 501.

¹⁶ Robert Frey, *Powództwa przeciwegzekucyjne w prawie polskim* (Kielce: Sukces Consulting Group, 2011), 43.

¹⁷ Ewa Jędrzejewska, „Powództwa przeciwegzekucyjne – charakter prawny, podstawy oraz zasady rozstrzygania o kosztach procesu ze szczególnym uwzględnieniem problematyki zastosowania art. 101 k.p.c.” *Przegląd Prawa Egzekucyjnego*, nr 8 (2020): 102-103.

¹⁸ Tak też Olaś w: *Kodeks postępowania cywilnego*, LEX/el., 2020.

prawomocnego orzeczenia zaopatrzonego w klauzulę wykonalności^[19]. Co istotne, dłużnik (powód) nie może w drodze tego powództwa zmierzać do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia sądu stanowiącego tytuł egzekucyjny. Przedmiotowe powództwo ma charakter procesowy, co oznacza, że jego celem nie jest przekształcenie prawa materialnego, ale zmiana procesowa podstawy orzeczenia, przez co należy rozumieć wpływ na postępowanie egzekucyjne. W tym postępowaniu spór prawny zostaje oderwany od związku z jego materialnym obiektem, a rozpoznawana jest jedynie jego cecha procesowa, jaką jest wykonalność orzeczenia^[20].

Powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem^[21]. Oznacza to, że przedmiotem rozpoznania w sprawie zainicjowanej powództwem opozycyjnym nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej. Taka sytuacja w konsekwencji prowadziłaby do zanegowania powagi rzeczy osądzonej i zakwestionowania prawomocnego orzeczenia^[22]. W procesie opozycyjnym sąd nie może rozpoznawać żadnych faktów objętych prawomocnością orzeczenia, a więc wszelkich faktów, niezależnie od tego, czy zostały one zgłoszone i rozpoznane (zbadane przez sąd), czy też zostały zgłoszone i pominięte, czy też w ogóle nie zostały przez stronę do procesu zgłoszone^[23].

Proces zainicjowany powództwem opozycyjnym, jako nowy, odrębny i zupełnie samodzielny, nie może prowadzić do odmiennej oceny osądzonego już roszczenia. Przesłanką materialnoprawną powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego jest istnienie tytułu wykonawczego,

¹⁹ Tadeusz Żyźnowski w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. IV, Artykuły 730-1088, red. Tadeusz Wiśniewski (Warszawa: Wolters Kluwer, 2021), art. 840 K.p.c., 443.

²⁰ Zob. Kinga Flaga-Gieruszyńska, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, t. VIII (Legalis/el., 2021).

²¹ Marcewicz w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do wybranych przepisów...*, LEX/el., 2019; Olsz w: *Kodeks postępowania cywilnego...*, LEX/el., 2020; Izabella Gil w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 32, red. Elwira Marszałkowska-Krześ, Izabella Gil (Legalis/el., 2023), art. 840 K.p.c.; wyrok SN z dnia 12 grudnia 1972 r., II PR 372/72, LEX nr 795011.

²² Postanowienie SN z dnia 6 marca 2019 r., I CSK 465/18, Lex nr 2629810.

²³ Paweł Grzegorzczyk, „Wykładnia art. 840 § 1 pkt 2 in fine K.p.c.” *Monitor Prawniczy*, nr 23 (2012): 1269.

a więc istnienie klauzuli wykonalności nadanej tytułowi egzekucyjnemu^[24]. W konsekwencji powyższego wyrok uwzględniający powództwo przeciwegzekucyjne tworzy nowy stan prawny, wyłącznie wobec postępowania egzekucyjnego, tym samym nie narusza prawomocności tytułu wykonawczego, a jedynie pozbawia lub ogranicza jego wykonalność^[25]. Na tej postawie trudno zatem zgodzić się ze stanowiskiem, że sprawa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego jest sprawą o alimenty i na tej podstawie podlega odrzuceniu przez Sąd Najwyższy w postępowaniu zainicjowanym wniesieniem skargi kasacyjnej. Taka interpretacja art. 3982 § 2 pkt. 1 K.p.c. poprzez uznanie, że powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego jest sprawą o alimenty, jest zbyt szeroka i wykracza poza rozumienie tego pojęcia zaprezentowane w cytowanym powyżej piśmiennictwie, nawet w najszerszej jego interpretacji^[26].

7 | Podsumowanie

W opinii autorki przekonanie Sądu Najwyższego co do uznania powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego, którym zasądzono alimenty, w sprawie o alimenty, jest zbyt daleko idące. Wprawdzie ustawodawca w przepisach nie wprowadził definicji legalnej spraw o alimenty, niemniej jednak nie daje to prawa do tak bardzo rozszerzającej wykładni tego pojęcia, by w jej ramy umieścić także sprawę o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, która to sprawa, jak wykazano powyżej, jest z punktu widzenia prawa nową, samodzielnią i samoistną sprawą, której przesłanki materialnoprawne zostały enumeratywnie wskazane w art. 840 K.p.c.^[27]

²⁴ Kinga Flaga-Gieruszyńska w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 11, red. Andrzej Zieliński, (Warszawa: C.H. Beck, 2022), art. 840 K.p.c., 1748; wyrok SN z dnia 28 stycznia 2010, I CSK 211/09, Legalis nr 570115.

²⁵ Woźniak w: *Postępowanie egzekucyjne. Komornicy sądowi*, 265.

²⁶ Odmienne Bartłomiej Krupowicz, „Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2021 r., IV CSKP 55/21” *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*, nr 2 (2022): 141-144, którego zdaniem związek sprawy o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności z roszczeniami alimentacyjnymi jest na tyle silny, że uzasadnia objęcie tej sprawy pojęciem „sprawy o alimenty”.

²⁷ Tak też Sąd Najwyższy w wyroku SN z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, Lex nr 79844 stwierdził, że przepis art. 840 K.p.c., pomimo tego, że znajduje się w ustawie procesowej, ma charakter materialnoprawny.

Celem powództwa opozycyjnego jest jedynie pozbawienie orzeczenia jego wykonalności^[28]. Sąd rozpoznający powództwo w procesie opozycyjnym, nawet jeżeli zauważyłby, że orzeczenie jest wadliwe, nie może badać słuszności wyroku lub postanowienia w chwili jego wydania^[29].

Podstawą tego powództwa nie jest wadliwość orzeczenia sądowego, będącego składnikiem tytułu wykonawczego^[30]. Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego wszczyna całkowicie nowe postępowanie o swoistym dla niego przedmiocie, nie stanowiąc tym samym kontynuacji postępowania, w którym wydano tytuł egzekucyjny, ani też kontynuacji postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności temu tytułowi^[31]. Sprawa rozpoznawana w ramach postępowania zainicjowanego powództwem opozycyjnym nie wykazuje ciągłości względem wcześniejszego postępowania i nie ma znaczenia dla jej bytu, czy przedmiotem jej rozpoznania było roszczenie alimentacyjne, które jest jedynie elementem składowym tytułu wykonawczego.

Powództwo opozycyjne nie zmierza do kontynuacji prawomocnie zakończonego postępowania. I choć wyrok wydany na podstawie powództwa opozycyjnego ma charakter kształtujący, nie podważa swojej konstytutywności prawomocności orzeczenia, lecz jego wykonalność^[32]. Skoro zatem powództwo opozycyjne jest powództwem niezależnym od powództwa będącego podstawą wydanego prawomocnego orzeczenia, ocena dopuszczalności skargi kasacyjnej nie może sięgać przedmiotu postępowania sprzed wydania prawomocnego orzeczenia, a musi ograniczać się do przedmiotu powództwa opozycyjnego. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do wniosku, że sąd w przedmiotowym postępowaniu może kwestionować prawomocne orzeczenia i tym samym naruszać powagę rzeczy osądzonej.

Tak więc jeżeli powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności nie prowadzi do ponownej oceny twierdzeń (zarzutów) i dowodów, które były przedmiotem osądu w prawomocnie zakończonym postępowaniu, nie ma znaczenia do jakiej kategorii spraw należał przedmiot roszczenia w zakończonym postępowaniu. Dlatego też bez znaczenia dla oceny dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej pozostaje fakt, że sprawa

²⁸ Marcin Drabik w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Art. 459-1217, t. II, red. Tomasz Szanciło (Legalis/el., 2023), art. 840 K.p.c.

²⁹ Tak też Śladkowski, „Powództwo o pozbawienie”, 501.

³⁰ Kulski w: *Kodeks postępowania cywilnego*, t. IV, *Komentarz*, 754.

³¹ Ołaś w: *Kodeks postępowania cywilnego*, LEX/el., 2020.

³² Kazimierz Korzan, „Kilka uwag na temat powództw przeciwegzekucyjnych” *Nowe Prawo*, nr 9 (1966): 1118.

dotyczyła roszczeń alimentacyjnych, ponieważ sąd w tym postępowaniu nie bada tytułu, z którego pieniądze zostały zasądzone. W procesie opozycyjnym znaczenie mają inne racje prawne i inne elementy faktyczne podlegają ocenie prawnej. Przedmiotem rozstrzygnięcia w procesie opozycyjnym jest wykonalność tytułu wykonawczego a nie zasadność obowiązku alimentacyjnego, stwierdzonego tytułem wykonalności.

Bibliografia

- Flaga-Gieruszyńska Kinga, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, t. VIII. Legalis/el., 2021.
- Frey Robert, *Powództwa przeciwegzekucyjne w prawie polskim*. Kielce: Sukces Consulting Group, 2011.
- Grzegorzcyk Paweł, „Wykładnia art. 840 § 1 pkt 2 in fine K.p.c.” *Monitor Prawniczy*, nr 23 (2012), s. 1267-1270.
- Jędrzejewska Ewa, „Powództwa przeciwegzekucyjne – charakter prawny, podstawy oraz zasady rozstrzygania o kosztach procesu ze szczególnym uwzględnieniem problematyki zastosowania art. 101 k.p.c.” *Przegląd Prawa Egzekucyjnego*, nr 8 (2020): 89-103.
- Jobska Monika, „Zażalenie na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności (art. 795 k.p.c.) a powództwo przeciwegzekucyjne z art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c. w przypadku poddania się przez dłużnika egzekucji wprost z aktu notarialnego” *Nowa Currenda*, nr 5 (2016): 124-138.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*, t. II, Art. 478-1217, wyd. 4, red. Małgorzata Manowska. Warszawa: Wolters Kluwer, 2021.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do wybranych przepisów po nowelizacji 2019*, red. Andrzej Jakubecki. Lex/el., 2019.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 11, red. Andrzej Zieliński. Warszawa: C.H. Beck, 2022.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 32, red. Elwira Marszałkowska-Krześ. Legalis/el., 2023.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1-45816*, t. I, wyd. 2, red. Tomasz Szanciło. Legalis/el., 2023.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 459-1217*, t. II, red. Tomasz Szanciło, Legalis/el., 2023.

- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. III, *Postępowanie rozpoznawcze*, wyd. 5, red. Tadeusz Ereciński. Lex/el., 2016.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. IV, *Artykuły 730-1088*, red. Tadeusz Wiśniewski. Warszawa: Wolters Kluwer, 2021.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. II, *Artykuły 367-505(39)*, red. Tadeusz Wiśniewski. LEX/el., 2021.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 2, red. Andrzej Olaś. Legalis/el., 2023.
- Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. I-II, red. Tadeusz Zembruski, LEX/el., 2020.
- Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy). Komentarz*, red. Olga Maria Piaszkowska, Warszawa: Wolters Kluwer, 2023.
- Kodeks postępowania cywilnego*, t. IV, *Komentarz. Art. 730-10951*, red. Andrzej Marciniak, Warszawa: C.H. Beck, 2020.
- Korzan Kazimierz, „Kilka uwag na temat powództw przeciwegzekucyjnych” *Nowe Prawo*, nr 9 (1966): 1114-1120.
- Krupowicz Bartłomiej, „Głosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2021 r., IV CSKP 55/21” *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*, nr 2 (2022): 137-152.
- Postępowanie cywilne*, t. II, *Postępowanie egzekucyjne, arbitrażowe i międzynarodowe*, red. Izabella Gil, Warszawa: Wolters Kluwer, 2021.
- Postępowanie egzekucyjne. Komornicy sądowi. Koszty egzekucyjne*, red. Jacek Gołaczyński. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019.
- Śladkowski Mariusz, „Powództwo o pozbawienie (ograniczenie) wykonalności tytułu wykonawczego a powództwo o obniżenie (ustalenie nieistnienia) obowiązku alimentacyjnego” *Monitor Prawniczy* nr 9 (2016): 500-504.
- Wiankowska Magdalena, „Obrona dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym w świetle art. 840 k.p.c.” *Nowa Currenda*, nr 3 (2018): 14-18.
- Wiśniewski Tadeusz, *Apelacja i kasacja. Nowe środki odwoławcze w postępowaniu cywilnym*. Warszawa: „Librata”, 1996.

